

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1082/2022
07.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Гордане Џакула и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Славица Глишић Полић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 276/2021 од 20.10.2021. године, у седници већа одржаној 07.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 276/2021 од 20.10.2021. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и преиначују пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 276/2021 од 20.10.2021. године у делу става првог изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 397/19 од 19.04.2021. године у делу става првог изреке, тако што се одбија захтев којим је тужилца тражила накнаду материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст. 50/2010, који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 58.549,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 276/2021 од 20.10.2021. године, одбија се као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 397/19 од 19.04.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужили на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Ваљеву Ст. 50/2010, плати 250.636,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилца тражила да се обавезе тужена да јој исплати законску затезну камату на износ од 250.636,00 динара, почев од 02.10.2009. године до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 36.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности

до исплате, док је преко досуђеног а до траженог износа од 48.000,00 динара захтев тужиле за накнаду трошкова поступка одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене да јој тужила накнади трошкове парничног поступка у износу од 6.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 276/2021 од 20.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиле и тужене и потврђена пресуда Основног суда у Лозницу Прр1 397/19 од 19.04.2021. године у ставу првом, другом, обавезујућем делу става трећег и ставу четвртим изреке. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиле и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20 – у даљем тексту: ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

Наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната комфорном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдавају одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, имајући у виду правно схватање о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, утврђено на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године (образложење верификовано 18.04.2013. године), чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника).

Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Привредним судом у Ваљевоу је 19.06.2009. године покренут поступак стечаја над ХК „Вискоза“ АД „Свила“ ДОО из Лознице, привредном друштву са већинским државним капиталом. Стечајни суд је 15.09.2009. године донео закључак о спровођењу стечајног поступка банкротством, а 02.10.2009. године и закључак о листи утврђених и оспорених потраживања. Тим

закључком тужиљи, као повериоцу четвртог исплатног реда, признато је потраживање у укупном износу од 250.636,00 динара у које је, поред главнице у износу од 98.771,00 динара, урачуната и приписана законска затезна камата до дана отварања стечајног поступка у износу од 151.865,00 динара. Према извештају стечајног управника од 25.05.2020. године затезна камата до дана отварања поступка стечаја, обрачуната на главни дуг применом простог интересног рачуна, износи 93.316,00 динара а укупно новчано потраживање тужиоца након таквог обрачуна затезне камате износи 192.087,00 динара. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Решењем стечајног суда Р4 Ст. 763/2018 од 04.05.2018. године, донетим по приговору тужиље, утврђено је да је у предметном стечајном поступку повређено њено право на суђење у разумном року и наложено поступајућем стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере како би се стечајни поступак што пре окончао.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиље на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року, и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужени одговара за штету када тужилац, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним и државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужиља своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужиља је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиље и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст. 16/09 од 02.10.2009. године тужиљи је признато потраживање у одређеном новчаном износу, у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаном за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом комфорне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да

одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, број 9/01), у делу који гласи: „применом комфорне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена њена висина у износу од 93.316,00 динара.

Првостепени суд је досудио тужиљи накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 02.10.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно – на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је и рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, прихватајући разлоге нижестепеног суда о немогућности кориговања потраживања тужиље признатог закључком стечајног суда од 02.10.2009. године у делу обрачунате затезне камате на основу извештаја стечајног управника, у складу са одлуком Уставног суда (прерачуната је применом простог интересног рачуна) и члана 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште нижестепених судова, по схватању Врховног касационог суда, није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести а ако је извршење започето обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом комфорне методе.

Обрачун камате комфорном методом практично представља обрачун камате на камату. То је супротно начелу забране анатоцизма, садржаног у ставу 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

У конкретном случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиљиног потраживања у износу од 192.087,00 динара – главни дуг од 98.771,00 динара и затезна камата од 93.316,00 динара.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова тако што је одбио захтев за износ од 58.549,00 динара, разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом комфорне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главници.

Из наведених разлога, применом члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Одлука о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић